

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Агробіотехнологічний факультет
Кафедра садово-паркового господарства

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З ПІДГОТОВКИ, ОФОРМЛЕННЯ, ЗАХИСТУ Й ОЦІНЮВАННЯ
ВИПУСКНИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ
ОСВІТИ ПЕРШОГО БАКАЛАВРСЬКОГО РІВНЯ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 206 – САДОВО-ПАРКОВЕ ГОСПОДАРСТВО

Біла Церква

2021

УДК 712:378.2(072)

Затверджено на засіданні
науково-методичної комісії БНАУ
Протокол № 3 від 17.11. 2021 року

Укладачі: **Марченко А.Б.**, д-р с.-г. наук, доцент; **Іщук Л.П.**, д-р біол. наук, доцент; **Роговський С. В.**, **Олешко О. Г.** кандидати с.-г. наук, доценти; **Крупа Н. М.**, **Масальський В.П.**, кандидати біол. наук, доценти; **Жихарева К.В.**, **Струтинська Ю.В.** асистенти.

Методичні рекомендації з підготовки, оформлення, захисту й оцінювання випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти першого бакалаврського рівня спеціальності 206 – садово-паркове господарство / А.Б. Марченко та ін.; за заг. ред. доц. А.Б. Марченко. Біла Церква, 2021. с.

Відповідальний за випуск: **Марченко А.Б.**, д-р с.-г. наук, доцент.

Методичні рекомендації розроблено до виконання кваліфікаційних робіт із врахуванням специфіки підготовки освітнього рівня бакалавра за спеціальністю – 206 садово-паркове господарство. Викладено процедуру й методику написання кваліфікаційних робіт, вимоги щодо їх оформлення, порядок захисту й оцінювання, подано орієнтовний перелік тем та зразки супровідних документів, що сприятиме якісному виконанню й успішному захисту бакалаврських кваліфікаційних робіт.

Рецензенти: **Грабовський М.Б.**, д-р с.-г. наук, професор;

Карпук Л.М., д-р с.-г. наук, професор.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Вибір теми випускної кваліфікаційної роботи

2.2. Складання та затвердження завдання на кваліфікаційну роботу

2.3. ОПРАЦЮВАННЯ ТА ВИКЛАДЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.4. ГРАФІЧНІ МАТЕРІАЛИ

РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ

РОЗДІЛ 4. ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про кваліфікаційну (дипломну) роботу здобувачів вищої освіти першого бакалаврського рівня спеціальності 206 – садово-паркове господарство Білоцерківського національного аграрного університету розроблено з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту», нормативних документів МОН України, державних стандартів вищої освіти України, «Положення про організацію освітнього процесу в Білоцерківському національному аграрному університеті».

Основою методичних рекомендацій є вимоги Закону України «Про вищу освіту» (із відповідними змінами), правила оформлення дисертацій, вимоги щодо оформлення звітів у сфері науки та техніки, які затверджені Державним стандартом України ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти в сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення», а також чинні стандарти з інформаційної, бібліотечної та видавничої справи, чинні вимоги до оформлення бібліографічного опису використаних джерел та інші нормативні документи, видані МОН України і БНАУ.

Кваліфікаційна (дипломна) робота бакалавра є самостійним теоретико-прикладним науковим дослідженням студента, яку виконують відповідно до навчального плану на завершальному етапі навчання за освітньою програмою певного освітнього (освітньо-кваліфікаційного) рівня і передбачає:

- а) систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх під час вирішення конкретних наукових, технічних, економічних, виробничих та інших завдань;
- б) розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою роботи.

Виконання кваліфікаційної (дипломної) роботи передбачає:

- поглиблення, систематизацію та закріплення отриманих за час навчання компетентностей студента;
- розвиток здатності обирати й аналізувати наукову або практичну проблему, робити висновки й узагальнення, застосовувати знання для вирішення конкретних наукових, виробничих та інших завдань, обґрунтовувати конкретні рекомендації, які можуть мати теоретичний і/або практичний зміст;
- напрацювання й розвиток навичок самостійної роботи і творчого пошуку, зокрема в умовах, що змінюються;
- оволодіння методикою наукових досліджень та експерименту відповідно до спеціальності;
- визначення рівня підготовленості випускника до майбутньої професійної діяльності, самовдосконалення й продовження навчання для здобуття наступного рівня вищої освіти.

Випускна кваліфікаційна робота згідно з навчальними планами підготовки фахівців із вищою освітою це один із видів державної атестації студентів, яку проходять випускники освітніх рівнів бакалавр. Через підготовку та захист кваліфікаційної роботи здобувач підтверджує рівень власної кваліфікації, уміння здійснювати науковий пошук і самостійно вирішувати наукові та практичні завдання.

Тема кваліфікаційної випускної роботи має бути чітко сформульованою, актуальною і відповідати спеціальності 206 – садово-паркове господарство. Тематику випускових кваліфікаційних робіт щорічно коригують, враховуючи розвиток відповідного напрямку науки, сфери фахової діяльності, потреби регіону і замовників проектних розробок, набутий кафедрою досвід, побажання роботодавців і рекомендації ЕК.

Головною метою написання кваліфікаційної випускної роботи є оволодіння студентами інтегрованою здатністю розв'язувати складні завдання й проблеми в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідницько-пошукових дій на основі засвоєних за період навчання загальних, професійних, предметних компетентностей відповідно до вимог стандартів вищої освіти.

Випускною кваліфікаційною роботою мають право керувати кваліфіковані науково-педагогічні працівники (далі – НПП). Завідувач випускової кафедри здійснює організацію і контроль за процесом підготовки та захисту вказаних робіт. Безпосереднє керівництво всією роботою студента над проектом здійснює дипломний керівник. За прийняті в роботі технічні та проєктні рішення, за правильність всіх основних суджень та розрахунків відповідає студент – автор кваліфікаційного (дипломного) проєкту. Бакалаврська кваліфікаційна робота має складатися із графічного матеріалу та пояснювальної записки до нього.

Випускна кваліфікаційна робота має відповідати встановленим вимогам і виконуватися автором самостійно на основі опрацьованого найновішого теоретичного, нормативно-правового, статистичного і практичного матеріалу, містити власні розробки, висновки та пропозиції, бути належно структурованою та технічно оформленою. Роботи, механічно переписані з літературних джерел, нормативних документів, не опрацьовані й неправильно оформлені, а також виконані через компіювання та дослівня використання тексту, ідей інших авторів без посилання на використані джерела (плагіат), до захисту не допускаються. Мінімальна необхідна частина унікальності тексту – 60 %. У кінці роботи окремою сторінкою розміщують «Декларацію доброчесності» (Додаток Є).

Основні етапи виконання кваліфікаційної роботи:

- вибір теми та об'єкта дослідження, затвердження теми;

- складання та затвердження завдання на кваліфікаційну роботу;
- опрацювання та викладення результатів досліджень, проєктних розробок та пропозицій;
- оформлення роботи;
- зовнішнє рецензування;
- попередній захист;
- публічний захист кваліфікаційної роботи на засіданні ЕК.

Структура кваліфікаційної роботи за спеціальністю 206 – садово-паркове господарство

<i>Текстова частина</i>	
Завдання	
Зміст	
Вступ	
<i>Основна частина:</i>	
Розділ 1 – Стан питання (літературний огляд)	
Розділ 2 – Природні умови району розташування об’єкта та методи досліджень/проєктування	
Розділ 3 – Сучасний стан об’єкта досліджень (передпроєктне вивчення території)	
Розділ 4 – Проєктні пропозиції	
Висновки і рекомендації	
Список літератури (не менше 20 джерел)	
Додатки	
Графічна частина*: (Опорний план, Схема функціонального зонування, Генеральний план, Дендроплан, Робочі креслення (Розбивкове креслення, Садивне креслення, План інженерних комунікацій), Візуалізація певних проєктних рішень, Креслення конструктивних елементів).	

*Складові графічної частини визначають залежно від теми бакалаврської роботи та глибини її пророблення.

Загальний обсяг роботи до 50 сторінок без графічних матеріалів.

Презентаційні матеріали. Презентацію виконують у програмі Microsoft Office Power Point, містить близько 20 слайдів. Крім того, можуть використовувати роздатковий матеріал (наприклад, альбом деталізацій проєктних рішень) та наочні елементи проведеної роботи (наприклад, креслення Опорного та Генерального планів, Розбивкове і садивне креслення виконані на форматі A1 чи у вигляді планшету, фотоальбому, гербарію рослин).

На основі вивчення виконаної кваліфікаційної бакалаврської роботи і захисту її основних положень державна екзаменаційна комісія (далі – ДЕК) оцінює рівень теоретичної та практичної підготовки випускника й приймає рішення про присвоєння здобувачеві ступеня вищої освіти – бакалавра та кваліфікації з відповідної спеціальності. Захист триває 7–8 хв.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Вибір теми випускної кваліфікаційної роботи

Своєчасний та обґрунтований вибір теми кваліфікаційної роботи значною мірою визначає процес засвоєння знань і набуття умінь для подальшої ефективної діяльності. Студент самостійно вибирає будь-яку із запропонованого випусковою кафедрою переліку тем досліджень. При цьому доцільно враховувати:

- актуальність й обізнаність автора з темою, майбутній фах і рівень підготовки студента;
- наявність у нього достатньої науково-теоретичної та інформаційно-фактологічної бази;
- можливість отримання за впровадження ефективних результатів дослідження у практику чи реалізацій проєкту;
- власні уподобання, наукові інтереси автора тощо.

Перелік тем за спеціальністю освітньо-професійної програми має бути достатньо широким, щоб кожен здобувач міг задовольнити свій науковий запит. Тому під час вибору теми дослідження потрібно уникати ситуації, у якій вони б повторювалися для двох чи більше виконавців. Дублювання можливе лише у виняткових випадках, коли необхідно забезпечити комплексне виконання певних практичних завдань, які не можна охопити окремим дослідженням. Автори кваліфікаційних робіт подібними темами мають уточнити основні аспекти свого наукового дослідження, застосовувати різні інноваційні підходи, принципи та методи наукових пошуків для виконання поставлених завдань.

Важливим чинником вдалого вибору теми для студента є глибоке усвідомлення проблематики дослідження, її осмислення й обґрунтування. При цьому здобувач має виокремлювати три етапи за вибору проблеми:

- її формулювання та окреслення очікуваного результату;
- детальна структуризація проблеми, тобто виокремлення у межах теми підтем і дослідницьких питань чи завдань на прекування;
- визначення актуальності, значущості проблеми для науки та практики.

Спрямування дипломних робіт може бути технологічне, проєктне чи науково-дослідне. Під час виконання дипломних робіт за відповідним спрямуванням вивчають наступні питання:

- ✓ *технологічне спрямування*: досвід створення та вирощування штучних декоративних насаджень різного призначення: квітничково-декоративних культур, зелених насаджень населених пунктів, садово-паркових об'єктів; вдосконалення технологій створення та використання альпінаріїв, рокаріїв, водойм для ландшафтного облаштування території на прикладі конкретних об'єктів; аналіз сучасного стану та перспективи реконструкції зелених насаджень у сквері, конкретної забудови міста, села, парку тощо; узагальнення досвіду вирощування декоративних рослин в

розсаднику, дендрарію, зеленому господарстві; сучасні технологічні прийоми ландшафтного будівництва та облаштування газонів, квітників, вертикального озеленення, живоплотів, декоративних угруповань; внутрішньовидове різноманіття квітниково-декоративних видів рослин і їх господарське використання в озелененні та благоустрою; вивчення досвіду вдосконалення виробництва садивного матеріалу;

✓ *проектне спрямування:* проєкт покращення якісного стану парків, скверів, дендропарків і дендрокомплексів; ландшафтна реконструкція зелених насаджень різного функціонального призначення (загального, обмеженого і спеціального); проєкти створення квітниково-декоративного розсадника; проєкт вдосконалення виробництва садивного матеріалу; проєкт конкретних ландшафтів та заходи їх поліпшення; проєкт заходів з покращання санітарного стану зелених насаджень на об'єктах комплексної зеленої зони міста (КЗЗМ); проєкти рекультивації порушених ландшафтів; сучасні тенденції створення дендрокомплексів (масиви, гаї, групи, солітери, газони, квітники, топіарне мистецтво);

✓ *науково-дослідне спрямування:* вивчення біологічної природи штучних рослинних насаджень різного цільового призначення, їх структурних компонентів і механізмів функціонування; вивчення біоекологічних і фізіологічних особливостей репродуктивної здатності дерев у декоративних насадженнях; вивчення біологічних особливостей і закономірностей розвитку, росту та формування інтродукованих декоративних деревних, чагарникових і трав'янистих видів у штучних садово-паркових насадженнях різного типу.

Орієнтовні назви тем кваліфікаційних робіт:

1. Аналіз біоекологічних особливостей та декоративних властивостей сортів роду Ірис (*Iris L.*) в умовах «Вінницязеленбуд».
2. Аналіз впливу строків живцювання на ефективність укорінення різних декоративних форм *Juniperus sabina L.* в умовах ботанічного саду БНАУ.
3. Аналіз складу дендрофлори та композиційної будови ботанічного саду БНАУ.

4. Аналіз сучасного стану та перспективи реконструкції зелених насаджень у центральному парку м. Вінниця.
5. Використання декоративних рослин на об'єктах комплексної зеленої зони міста.
6. Використання представників роду Магнолія в складі дендрофлори України та особливості їх розмноження і використання в озелененні (на прикладі насаджень ботанічного саду БНАУ).
7. Досвід створення та використання вертикального озеленення, живоплотів, декоративних угруповань.
8. Зимові сади в спорудах різного функціонального призначення (ВНЗ, дитячі садки, школи, кінотеатри, театри).
9. Інженерна підготовка території та використання сучасних технологій і обладнання на об'єктах різного функціонального призначення.
10. Композиційні основи створення та утримання насаджень загального користування (парків, скверів, вуличних).
11. Композиційні основи формування лісопаркових ландшафтів.
12. Композиційні особливості створення та формування моносадів і садів безперервного цвітіння.
13. Ландшафтна організація експозиційних ділянок (у ботанічних садах, дендропарках).
14. Ландшафтна організація та технологічні особливості влаштування садів на дахах.
15. Ландшафтні та біологічні особливості формування різних типів насаджень у складних екологічних умовах.
16. Озеленення та благоустрій спеціалізованих шкіл, ліцеїв, коледжів.
17. Озеленення та благоустрій територій садово-паркових об'єктів (спеціалізованих шкіл, ліцеїв, коледжів тощо).
18. Особливості вегетативного розмноження та використання в озелененні декоративних форм роду *Spirea* L. в умовах зони Лісостепу.
19. Особливості використання альпінаріїв для ландшафтного облаштування території на прикладі приватного саду в с. Стрижівка Калинівського р-ну Вінницької області.
20. Особливості використання асортименту декоративних рослин у композиції садово-паркових об'єктів.
21. Особливості композицій експозиційних ділянок (у ботсадах, скверах, парках, створення моносадів, садів безперервного цвітіння).
22. Особливості ландшафтного облаштування центральної площі м.Немирів Вінницької області.
23. Особливості отримання і оцінки нового вихідного матеріалу для селекції айстри однорічної в умовах ботанічного саду БНАУ.
24. Особливості формування декоративних насаджень спеціального призначення.
25. Передпроектне вивчення і аналіз території, який включає інвентаризацію насаджень на об'єктах різного функціонального призначення.